

Tisková zpráva

7/2015

Praha, 19. 6. 2015

Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě odmítá kroky zhoršující přístup k českým technickým normám

Svaz průmyslu a dopravy České republiky vyhlásil na svém Sněmu, konaném 29. září 2014, rok 2015 Rokem průmyslu a technického vzdělávání. Veřejně se k této aktivitě připojil na Sněmu předseda vlády Bohuslav Sobotka, který přislíbil i finanční participaci. Za jednotlivé kraje přislíbil podporu šéf Asociace krajů, hejtman Jihomoravského kraje Michal Hašek. Projekt již dříve podpořil ministr školství, mládeže a tělovýchovy Marcel Chládek. Záštitu aktivitě udělili i ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek a ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová-Tominová. Zástupci jednotlivých resortů se již podílí na přípravě celého projektu.

Z tiskové zprávy SPD ČR z 29. 9. 2014

Jakou podobu má slíbená podpora v praxi?

Vyhláškou Ministerstva průmyslu a obchodu ČR č. 348/2014 z 19. prosince 2014, kterou se mění vyhláška č. 486/2008 Sb., kterou se stanoví odborné činnosti související se zabezpečením vydávání a řádné distribuce českých technických norem a úplata za jejich poskytování, došlo k úpravě „úplaty za poskytování norem“, a to tak, že se doba poskytnutí přístupových práv snížila z 1 roku na 6 měsíců; tím se úplata zdvojnásobila. (Přístupová práva k individuálnímu čtení ČSN a dalších dokumentů dříve 1000 Kč/rok, nyní 1000 Kč/6 měsíců.). K obdobné úpravě došlo také u úplaty za individuální tisk technických norem (přístupová práva k individuálnímu tisku, dříve roční poplatek, nyní stejná částka 6 měsíců; položka „tisk bez omezení“ nahrazena tiskem do 1000 stran včetně).

Důvodem této změny byl požadavek na zvýšení příjmů státního rozpočtu z prodeje technických norem, který při přípravě rozpočtu pro rok 2015 vneslo Ministerstvo financí. Tento požadavek se následně stal součástí usnesení vlády č. 437 ze dne 16. června 2014.

ČKAIT spolu s dalšími nevládními organizacemi, zejména Hospodářskou komorou, usilovala v minulosti několik let o změnu obchodní politiky Českého normalizačního institutu (organizace pověřená do roku 2008 tvorbou, vydáváním a zveřejňováním českých technických norem) a on-line přístup k technickým normám. Současně Komora prosadila nové ustanovení do stavebního zákona týkající se veřejné bezplatné přístupnosti vybraných norem. Zákon č. 183/2006 Sb., § 196 odst. 2: „Pokud tento zákon nebo jiný právní předpis vydaný k jeho provedení stanoví povinnost postupovat podle technické normy (ČSN, ČSN EN), musí být tato technická norma bezplatně veřejně přístupná.“

Významným dokumentem, který nelze opominout v souvislosti s otázkou přístupnosti českých technických norem, je Nález Ústavního soudu k obsahu vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, publikovaný ve Sbírce zákonů pod č. 241/2009 Sb. Ústavní soud rozhodl dne 26. května 2009 o návrhu veřejného ochránce práv JUDr. Otakara Motejla na zrušení

vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb zamítnutím tohoto návrhu. V obsáhlém odůvodnění se zabýval nejen technickými normami, na něž odkazuje vyhláška č. 23/2008 Sb., ale obecně obsahem, srozumitelností, užíváním a přístupností českých technických norem a způsobem odkazů na technické normy v právních předpisech.

K účelu a poslání technických norem a jejich vazbě na právní předpisy se v Nálezu Ústavního soudu uvádí:

„(54.) Technické normy doplňují nekompletní právní požadavek. Odkazy na technické normy mají za cíl konkretizovat požadavky obsažené v právních normách a chránit tak veřejný zájem a bezpečnost. Účelem splnění detailních právních nároků je především jakost výrobků, ochrana zdraví a života lidí, bezpečnost práce a technických zařízení, požární ochrana, tvorba a ochrana životního prostředí, ochrana majetku a dalších zájmy. Tyto požadavky často vyplývají z mezinárodních dohod, kterými je Česká republika vázána. V poslední době přicházejí zejména z oblasti Evropské unie.

(60.) Existence technických norem a odkaz na ně v právních předpisech jsou nezbytné pro to, aby právní předpisy České republiky nebyly neúčelně zatěžovány množstvím detailních právních požadavků. Právní předpis nemůže jít do podrobností (způsobů výpočtů různých hodnot apod.) uvedených na mnoha stránkách norem. Právní předpis stanoví pouze základní podmínky s tím, že na příslušné české technické normy odkazuje, čímž informuje osoby způsobilé k navrhování staveb a řešení technických podmínek požární ochrany staveb (autorizovaný inženýr a autorizovaný technik), kde naleznou podrobné řešení dané problematiky.“

Nález Ústavního soudu si všímá i **možnosti použití odlišného postupu, než uvádí technická norma, za podmínek daných zákonem:**

„61. V ustanovení § 99 zákona o požární ochraně se uvádí, že "autorizovaný inženýr nebo technik, kterému byla udělena autorizace pro požární bezpečnost staveb (dále jen "autorizovaná osoba"), je při realizaci technických podmínek požární ochrany staveb stanovených prováděcím právním předpisem vydaným podle § 24 odst. 3 oprávněn použít postup odlišný od postupu, který stanoví česká technická norma nebo jiný technický dokument upravující podmínky požární ochrany. Při použití takového postupu však musí autorizovaná osoba dosáhnout alespoň stejného výsledku, kterého by dosáhla při postupu podle prováděcího právního předpisu vydaného podle §24 odst. 3.“

62. Uvedené ustanovení tak bere zřetel na případy, kdy projektant (autorizovaná osoba) vymyslí vhodnější, inovativní, popř. levnější řešení, než jaké stanoví norma.

Ústavní soud vyjádřil **souhlas se stanoviskem navrhovatele, že české technické normy mají být veřejně bezplatně přístupné.** K tomu se v Nálezu uvádí:

63. K námitkám navrhovatele ohledně absence veřejného a bezplatného přístupu k českým technickým normám lze uvést následující: do technických norem je možno v pracovních dnech nahlédnout na hasičských záchranných sborech krajů (krajských ředitelstvích, územních odborech) či za poplatek v technických knihovnách krajských měst.

64. České technické normy je rovněž možno si zakoupit u Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, kam se mohou občané obrátit i s žádostí o poskytnutí základní informace. České technické normy je možno dále zakoupit v kontaktních místech Hospodářské komory po celé republice. Od roku 2009 byla tištěná podoba technických norem o polovinu zlevněna. Průměrná cena českých technických norem je (a byla i před jejich zlevněním) nižší, než je průměr v Evropské unii.

65. Přístup ke všem platným technickým normám v elektronické podobě je dále možný prostřednictvím internetu, kde je možné si tyto normy za poplatek stáhnout (pro jednoho uživatele má služba stát 1 000 Kč na 12 měsíců, za zvýšenou cenu možnost i vytisknout).

66. Je ovšem třeba také podotknout, že technické normy nejsou primárně určeny pro řadového spotřebitele, i když jedním z úkolů technických norem je jeho ochrana, nýbrž především pro odborníky profesionály. Technickými normami z oblasti požární bezpečnosti jsou vybaveni především

autorizovaní technici a inženýři, posuzující technické podmínky požární ochrany (kteří je používají při své práci), což představuje další možnost přístupu a nahlédnutí do nich. Problematiku navrhování staveb mohou řešit pouze k tomu způsobilé osoby, jak vyplývá z ustanovení § 158 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Tyto osoby musí ke své činnosti získat autorizaci podle zákona č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů. Navrhování staveb (projektování) mohou vykonávat jako podnikatelské subjekty, z čehož vyplývá, že pro vykonávání této činnosti musí vynaložit určité náklady související s touto činností. Mezi tyto náklady lze řadit i pořízení technických norem.

67. Je tedy možno konstatovat, že přístup k českým technickým normám uvedeným v příloze č. 1 vyhlášky č. 23/2008 Sb. je veřejný a bezplatný. Zásada veřejného a bezplatného přístupu k českým technickým normám uvedeným ve vyhlášce č. 23/2008 Sb. není porušena, neboť podmínka veřejného a bezplatného přístupu technických norem občanovi je zajištěna u státních institucí, tj. hasičských záchranných sborů krajů. K porušení základního principu demokratického státu, tj. rovnosti před zákonem (čl. 1 Ústavy, čl. 1 Listiny) tedy v důsledku existence odkazů na technické normy obsažených v předmětné vyhlášce nedochází.

Za výše popsaných podmínek považoval Ústavní soud požadavek na veřejný a bezplatný přístup k českým technickým normám za splněný. Tyto podmínky by se tedy neměly bez vážného důvodu měnit. Vážným důvodem není požadavek Ministerstva financí na zvýšení příjmů státního rozpočtu z prodeje technických norem.

Oblastní kanceláře České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě provedly průzkum přístupnosti technických norem (ve smyslu Nálezu ústavního soudu) na hasičských záchranných sborech krajů, v technických knihovnách krajských měst, případně na dalších místech v rámci kraje. Současně zjišťovaly dostupnost norem pro orgány veřejné správy (zejména stavební úřady) a odborné stavební školy.

Z průzkumu vyplynulo, většina (ale nikoliv všechny) hasičských záchranných sborů krajů má sjednaný přístup a umožňuje veřejnosti přístup ke čtení technických norem, na které odkazuje vyhláška o technických podmínkách požární ochrany staveb. V technických knihovnách krajských měst rovněž existují různé formy přístupu k technickým normám: on-line čtení norem, prezenční studium tištěných norem, případně zapůjčení tištěných norem za malý poplatek. Za tristní lze považovat situaci na stavebních úřadech, dotčených orgánech (povinná vyjádření a stanoviska ve stavebních správních řízeních) a dalších orgánech veřejné správy, kde lze přístupnost norem kvalifikovaně odhadnout na 50 %. Přístupnost technických norem je zajištěna na stavebních fakultách vysokých škol, na středních odborných školách stavebních na úrovni cca 60 – 70 %.

Lze odůvodněně očekávat, že zvýšení poplatků za přístup k technickým normám bude mít za následek pokles v počtu přístupů: podnikatelské subjekty i orgány veřejné správy ponechají ve svých rozpočtech na přístup k normám finanční částky ve stejné výši a sníží počet přístupů.

Členové ČKAIT, autorizovaní inženýři a technici, se aktivně podílejí na vypracování, schvalování a zavádění českých technických norem, či na přejímání evropských nebo mezinárodních norem do soustavy českých technických norem zejména v rámci technických normalizačních komisí. Tato jejich činnost je buď formálně finančně podporována Komorou a dalšími nevládními organizacemi ve stavebnictví a podnikatelskými subjekty, ale převážně je vykonávána bezplatně. Tito odborníci vykonávají uvedenou činnost ve prospěch ostatních pracovníků profese. Také z tohoto důvodu je zdražování výsledků jejich práce nemorální.

Proti návrhu vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 486/2008 Sb., ostře argumentovaly nevládní organizace: mj. Hospodářská komora ČR, Svaz podnikatelů ve stavebnictví ČR, Asociace malých podniků a živnostníků ČR. Hospodářská komora ve svém stanovisku uvádí, že na prodej technických norem není možné nahlížet jako na prodej komodity vlastněné státem a jako na prostý zdroj příjmů státního rozpočtu. Podnikatelská a odborná veřejnost do vzniku norem vkládá také svůj čas, znalosti a

peníze. Z tohoto pohledu normy nejsou majetkem státu. Dále upozorňuje, že ve svých důsledcích jsou navrhovaná opatření v rozporu s dokumentem EU, s nímž se Česká republika ztotožnila – „Strategickou vizí pro evropské normy – další pokroky v posílení a urychlení udržitelného růstu evropského hospodářství do roku 2020“ ze dne 1. června 2011. Navržená opatření jsou také v rozporu s nařízením EP a Rady (EU) č. 1025/2012 z 25. 10. 2012 o evropské normalizaci.

Závěrem vyslovujeme názor, že

- Technické normy by neměly být předmětem komerčního podnikání.
- Snadný, pokud možno zcela bezplatný, přístup k normám by měly mít orgány veřejné správy a odborné školy v závislosti na své působnosti a specializaci.
- Pokud má ÚNMZ zvyšovat příjmy, pak je třeba, aby Úřad hledal jiné formy nabídky svých služeb; např. uvažoval o poskytování úplné znění technických norem (tj. včetně zapracování přijatých změn do textu normy), o vydávání komentovaného znění často používaných technických norem nebo jejich skupin formou publikací, o pořádání odborných seminářů k obsahu jednotlivých technických norem s využitím znalostí a zkušeností členů technických normalizačních komisí atd.

ČKAIT poskytuje a chce nadále poskytovat plnou součinnost při tvorbě, přejímání a uplatňování českých technických norem ve stavební praxi. Pro nejbližší období lze za nejdůležitější považovat – z pohledu stavebnictví - zejména skupiny technických norem týkající se

- posuzování mechanické bezpečnosti a stability stávajících staveb,
- navrhování budov s téměř nulovou spotřebou energie,
- trvalé udržitelnosti při navrhování, provádění a provozování staveb
- navrhování staveb metodikou BIM (Building Information Modelling) a převzetí příslušných ISO norem do soustavy ČSN.

Schváleno představenstvem ČKAIT dne 29. 5. 2015

Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (dále ČKAIT) je profesní organizací, do jejíž působnosti patří především: dohled nad technickou kvalitou v úrovni stavebních oborů a specializací, ochrana zájmů klientů při územním plánování, projektování a výstavbě, hodnocení efektivnosti staveb a jejich bezpečnosti, spolupráce při zpracování návrhů právních předpisů týkajících se stavebnictví a jejich novel. Komora se vyjadřuje k aktuálním otázkám v oblasti stavebnictví, životního prostředí, vodního hospodářství, technické a dopravní infrastruktury. Vzdělává své členy zejména v oblasti právních předpisů, Eurokódů, bezpečnosti práce, bezbariérových podmínek v navrhování a provádění staveb. Nabízí odborníky pro výběrová řízení při zadávání veřejných zakázek a poskytuje poradenskou činnost na Stavebních veletrzích Brno a Střechy Praha. Komora prostřednictvím Informačního centra ČKAIT, s.r.o., vydává odbornou literaturu, zajišťuje rychlý informační servis, odborné semináře, vydává časopis Energeticky soběstačné budovy, spolupracuje na vydávání časopisu Stavebnictví a Tepelná ochrana budov. Komora spolupracuje se všemi stavebními a dalšími technickými fakultami v České republice. Uděluje Ceny ČKAIT za inženýrské dílo a je jedním z vypisovatelů soutěže Stavba roku.

ČKAIT je veřejnoprávní stavovská organizace, která vznikla v roce 1992 na základě zákona č. 360/1992 Sb., je samosprávnou profesní organizací s přeneseným výkonem působnosti státní správy. Členskou základnu Komory dnes tvoří více než 30 tisíc autorizovaných inženýrů a techniků, jimž byla udělena autorizace na základě úspěšného složení předepsané zkoušky odborné způsobilosti. Zákonem č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, došlo ve vybraných činnostech ve výstavbě k přenesení odborné odpovědnosti na fyzické osoby: autorizované architektky, inženýry, techniky a stavitele. Sídlo Komory je v Praze. ČKAIT navazuje na stavovskou organizaci, která byla zřízena před sto lety (1913) pod názvem Svaz českých úředně autorizovaných civilních inženýrů v Království českém.